

Бюджетний процес на місцевому рівні

Виконали:
Мельник А.
Приліпко В.
Юхта О.
Волочай А

План

1. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок з проектом Державного бюджету.
Права та обов'язки місцевих органів влади та управління щодо формування і використання місцевих бюджетів.
  2. Програма соціально-економічного розвитку.
  3. Головні розпорядники бюджетних коштів: їх права і обов'язки.
  4. Особливості затвердження та виконання місцевих бюджетів у разі несвоєчасного їх прийняття.
- Періодичність, структура та терміни подання звітності про виконання місцевих бюджетів

Бюджетний процес - це регламентований нормами права процес складання, розгляду, затвердження бюджетів, їх виконання і контроль за їх виконанням, розгляд звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України.

- це організована та скоординована діяльність багатьох суб'єктів, які є його учасниками — законодавчих органів, органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, фінансових органів, розпорядників бюджетних коштів та ін.

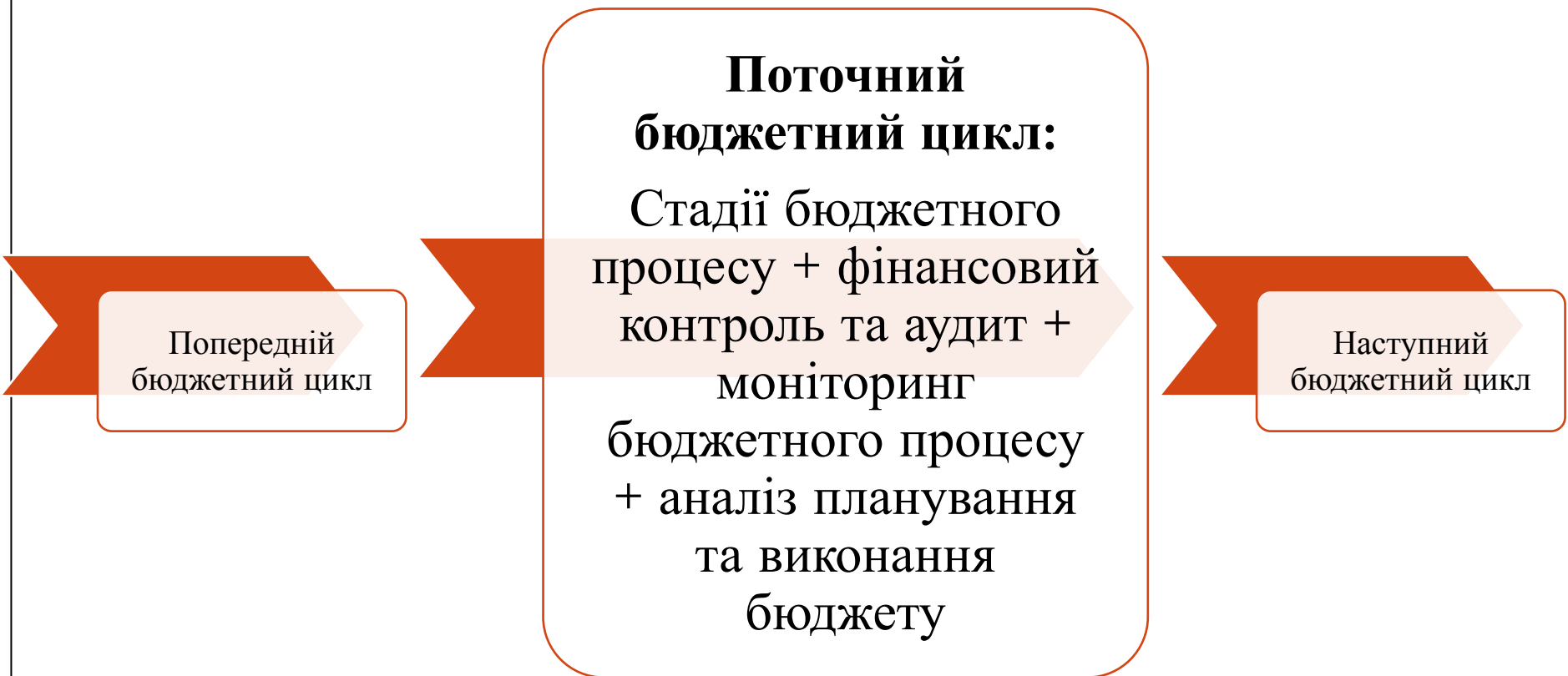

Стадії бюджетного процесу

- 1
  - складання проектів бюджету
- 2
  - розгляд та прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети
- 3
  - виконання бюджету, в тому числі у разі необхідності внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцеві бюджети
- 4
  - підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього

Бюджетний процес на місцевому рівні

Бюджетний цикл – це період бюджетного процесу, який повністю охоплює діяльність, пов'язану зі складанням, розглядом, затвердженням і виконанням певного конкретного бюджету, а також розглядом та ухваленням рішення щодо звіту про його виконання.

Структура бюджетного процесу на місцевому рівні

1. Складання проекту бюджету

1. *Не пізніше 1 червня* – визначення Основних напрямів бюджетної політики.
2. *Після прийняття бюджетної резолюції та відповідних розрахунків* – доведення до Ради міністрів АР Крим і місцевих держадміністрацій особливостей складання розрахунків до проектів бюджетів, типові форми бюджетних запитів.
3. Подання інформації для розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів.
4. *Після схвалення проекту Держбюджету Кабінетом Міністрів України* – доведення розрахунків прогнозних обсягів міжбюджетних трансфертів, методики їх визначення та ін.показників, необхідних для складання місцевих бюджетів.
5. Складання і доведення до розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів, встановлення граничних обсягів бюджетних асигнувань.
6. Підготовка бюджетних запитів.
7. Аналіз і зведення бюджетних запитів. Підготовка проекту рішення про місцевий бюджет та документів, що до нього додаються, *у терміни, визначені держадміністраціями.*

2. Розгляд та затвердження (прийняття) рішення про бюджет

1. Розгляд проекту рішення про місцевий бюджет.
2. ***Не пізніше, ніж двотижневий термін після опублікування Закону про Державний бюджет України – затвердження бюджету АР Крим, обласних, районних і міських бюджетів.***
3. ***У двотижневий термін після прийняття рішення про районний та міський бюджет – затвердження бюджетів міст районного значення, районних у містах, селищних і сільських бюджетів.***

учасники бюджетного процесу на місцевому рівні

Органи, наділені повноваженнями щодо правового регулювання бюджетного процесу	Президент України, ВРУ, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Державне казначейство України
Органи, які визначають місцеву бюджетну політику та пріоритети	Верховна Рада АР Крим, обласні, районні, міські, сільські та селищні ради
Органи оперативного управління бюджетним процесом	Рада міністрів АР Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевих рад; Міністерство фінансів АР Крим, місцеві фінансові органи; Територіальні органи казначейства; Органи стягнення; Органи контроль-ревізійної служби, Рахункова палата.
Розпорядники бюджетних коштів та одержувачі коштів з місцевого бюджету	
Органи, що регулюють грошово-кредитну діяльність та місцеві запозичення	НБУ, Комерційні банки, ДКЦПФР

Права органів місцевого самоврядування щодо формування та виконання бюджету

Місцеві органи

- Приймати власний бюджет
- Формування дохідної частини бюджету
- Проведення податкової політики
- На резервний фонд та оборотну касову готівку

Обласні та районні органи місцевого самоврядування

- Складання зведених бюджетів

Сільські, селищні та міські ради

- Введення місцевих податків та зборів
- Затверджувати нормативи відрахувань до бюджетів

Обов'язки місцевих органів щодо формування та використання бюджету

- Складання проекту місцевого бюджету, подання його на затвердження відповідної ради, забезпечення виконання бюджету;
- Щоквартальне подання раді письмових звітів про хід і результати виконання бюджету;
- Підготовка й подання необхідних фінансових показників і пропозицій щодо складання проектів районних та обласних бюджетів;
- Забезпечення надходження загальнодержавних і місцевих податків і зборів;
- Передача з місцевого до Державного бюджету частини надлишку доходів над видатками.

Стадії виконання місцевих бюджетів за видатками

1. Встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі затвердженого бюджетного розпису.
2. Затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів.
3. Взяття бюджетних асигнувань.
4. Отримання товарів, робіт і послуг.
5. Здійснення платежів.
6. Використання товарів, робіт і послуг на виконання бюджетних програм.

Системи виконання місцевих бюджетів

Системи виконання місцевих бюджетів: банківська, казначейська, змішана.

- **Казначейська система обслуговування**

- **Функції:**

- - Здійснення касових операцій за коштами бюджету;
    - - Розрахунково-касове обслуговування;
    - - Контроль взятих зобов'язань;
    - - Здійснення бухгалтерського обліку та складання звітності

- **Принципи:**

- 1. Концентрація всіх коштів бюджету на Єдиному рахунку;
    - 2. Несумісності функцій розпорядника та касира;
    - 3. Повної системи попереднього і поточного контролю.

Програма соціально-економічного розвитку

- *Процес розробки бюджетної політики на наступний рік починається набагато раніше процесу складання самого бюджету. Документально бюджетна політика фіксується в програмі економічного та соціального розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці, окремих програмах та рішеннях.*

Програма соціально-економічного розвитку

- 1) Аналіз соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальної одиниці за попередній і поточний роки та характеристика головних проблем розвитку її економіки та соціальної сфери;
- 2) Стан використання природного виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу, екологічна ситуація.
- 3) Можливі шляхи розв'язання головних проблем розвитку економіки і соціальної сфери;
- 4) Цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку в наступному році;
- 5) Система заходів органів місцевого самоврядування щодо реалізації соціально-економічної політики з визначенням термінів виконання та виконавців;
- 6) Основні показники соціально-економічного розвитку;
- 7) Дані про отримання та використання доходів від розпорядження об'єктами права комунальної власності, ефективності використання об'єктів права комунальної власності, показники розвитку підприємств та організацій, що є об'єктами права комунальної власності;
- 8) Місцеві програми.

Програма соціально-економічного розвитку

ПЕСР

- Короткострокова (1 рік);
- Містить такі елементи: аналіз ЕСР за попередній період, цілі і пріоритети ЕСР на наступний рік, шляхи розв'язання головних проблем розвитку економіки і соціальної сфери, фінансові ресурси, **ринкові перетворення та механізм регулювання, розвиток реального сектору економіки, ЗЕД, соціальна та гуманітарна сфери, природокористування та БЖД;**
- Додатки: основні показники, **цільові програми, фінансування будівництва, закупівлі тощо.**

Прогноз ЕСР

- Середньострокова (3 роки)
- Містить такі елементи: аналіз ЕСР за попередній період, цілі та пріоритети ЕСР в середньостроковому періоді, **альтернативні варіанти прогнозу, торгівельні зв'язки з іншими регіонами та ЗЕД, фінансові ресурси, ЕСР регіону, демографічна ситуація та ринок праці, грошові доходи населення, природокористування та охорона навколишнього середовища.**
- Додатки: основні показники, прогноз кон'юнктури на регіональних ринках основних видів товарів та послуг.

Програма соціально-економічного розвитку

Документ	Відповідальні за розробку	Термін ухвалення
Прогноз економічного і соціального розвитку АР Крим, областей, районів, міст на середньостроковий період	Рада міністрів АР Крим, місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування	У двомісячний строк з моменту схвалення прогнозу економічного та соціального розвитку країни на середньостроковий період
Прогнози розвитку галузей економіки	Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади	
Програма економічного та соціального розвитку АР Крим, областей, районів, міст на короткостроковий період	Рада міністрів АР Крим, місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування	У двомісячний строк після схвалення проектів Законів України Про ДПЕСР України на короткостроковий період та про ДБУ

3. Головні розпорядники бюджетних коштів.

- *Для здійснення програм та заходів, які проводяться за рахунок коштів бюджету, бюджетні асигнування надаються розпорядникам бюджетних коштів.*
- *Розпорядник бюджетних коштів - це бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення витрат бюджету.*
- *Одержувач бюджетних коштів - суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету*

- *Бюджетне призначення - повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане цим Кодексом, законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові і цільові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.*
- *Бюджетне асигнування - повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження.*
- *Бюджетне зобов'язання - будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.*

Головні розпорядники бюджетних коштів

***За бюджетними
призначеннями,
визначеними законом про
Державний бюджет
України:***

- установи, повноважені забезпечувати діяльність ВРУ, Президента України, КМУ в особі їх керівників;
- міністерства, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, вищі спеціалізовані суди та інші органи, безпосередньо визначені Конституцією України, в особі їх керівників;
- інші бюджетні установи, уповноважені законом або КМУ на реалізацію державної політики у відповідній сфері, в особі їх керівників

***За бюджетними
призначеннями,
визначеними рішенням
про бюджет АРКрим***

уповноважені юридичні особи (бюджетні установи), що забезпечують діяльність Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Ради міністрів Автономної Республіки Крим, а також міністерства та інші органи влади Автономної Республіки Крим в особі їх керівників

***За бюджетними
призначеннями,
визначеними іншими
рішеннями про місцеві
бюджети***

місцеві державні адміністрації, виконавчі органи та апарати місцевих рад, структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій виконавчих органів місцевих рад в особі їх керівників

Функції головного розпорядника бюджетних коштів:

- 1) розробляє плани діяльності на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди;
- 2) організовує на наступні за плановим два бюджетні періоди складання проекту кошторису та бюджетного запиту і подає їх Міністерству фінансів України (місцевому фінансовому органу);
- 3) отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження у законі про Державний бюджет України (рішенні про місцевий бюджет); приймає рішення щодо делегування повноважень на виконання бюджетної програми розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та/або одержувачами бюджетних коштів, розподіляє та доводить до них у встановленому порядку обсяги бюджетних асигнувань;
- 4) затверджує кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (плани використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів), якщо інше не передбачено законодавством;
- 5) розробляє проекти порядків використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами, передбаченими частиною сьомою статті 20 цього Кодексу;
- 6) розробляє та затверджує паспорти бюджетних програм і складає звіти про їх виконання, здійснює аналіз показників виконання бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);

Функції головного розпорядника бюджетних коштів:

- 7) здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень та оцінку ефективності бюджетних програм, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів, організацію та координацію роботи розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів у бюджетному процесі;
- 8) здійснює контроль за своєчасним поверненням у повному обсязі до бюджету коштів, наданих за операціями з кредитування бюджету, а також кредитів (позик), отриманих державою (Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста), та коштів, наданих під державні (місцеві) гарантії;
- 9) здійснює внутрішній контроль за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачами бюджетних коштів і витрачанням ними бюджетних коштів;
- 10) забезпечує організацію та ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової і бюджетної звітності у порядку, встановленому законодавством;
- 11) забезпечує доступність інформації про бюджет відповідно до законодавства та цього Кодексу.

Особливості затвердження та виконання місцевих бюджетів у разі несвоєчасного їх прийняття

- Якщо до початку нового бюджетного періоду не прийнято відповідне рішення про місцевий бюджет, то місцеві державні адміністрації мають право здійснювати видатки з відповідного бюджету лише на цілі, які визначені бюджетом попереднього періоду, при цьому щомісячні видатки не можуть перевищувати **1/12** обсягів видатків, *крім випадків:*
  - витрати на обслуговування та погашення місцевого боргу здійснюються незалежно від обсягу коштів, визначеного на таку мету рішенням про місцевий бюджет;
  - витрати спеціального фонду мають постійне бюджетне призначення, яке дає право провадити їх виключно в межах і за рахунок фактичних надходжень спеціального фонду бюджету, якщо не встановлено інше;

Звітність про виконання місцевих бюджетів

- Визначається відповідно до вимог, встановлених щодо звітності про виконання Державного бюджету

● Річна

- Звіт про фінансовий стан;
- Звіт про виконання місцевих бюджетів;
- Звіт про рух грошових коштів;
- Інформація про виконання захищених видатків місцевих бюджетів;
- Звіт про бюджетну заборгованість;
- Звіт про використання коштів з резервного фонду;
- Зведені показники звітів про виконання бюджетів;
- Інформація про виконання місцевих бюджетів;
- Інформація про стан місцевих боргів та гарантованих відповідно АР Крим, територіальними громадами боргів і про надані місцеві гарантії

Звітність про виконання місцевих бюджетів

Чвертальна

звіт про фінансовий стан;
звіт про виконання місцевих бюджетів;
звіт про рух грошових коштів;
ведені показники звітів про виконання бюджетів;
інформація про стан місцевих боргів та гарантованих відповідно АР Крим, територіальними громадами боргів і про надані місцеві гарантії;
пояснення щодо стану виконання показників місцевих бюджетів за звітний період

Піврічна

звіт про виконання місцевого бюджету;
інформація про виконання захищених видатків місцевих бюджетів;
інформація про використання коштів з резервного фонду

Річна

